

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.001.11.2020

Pani Teresa Trzeciak
Dyrektor Sądu Rejonowego
w Rzeszowie
ul. Gen. Józefa Kustronia 4
35-303 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 Wykonanie budżetu państwa w 2019 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Rzeszowie, ul. Gen. Józefa Kustronia 4, 35-303 Rzeszów (dalej: Sąd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Teresa Trzeciak, Dyrektor Sądu Rejonowego w Rzeszowie od 1 stycznia 2013 r. (dalej: Dyrektor),
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Agnieszka Suwała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/16/2020 z 14 stycznia 2020 r. 2. Karol Łęcki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/36/2020 z 24 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 1-5)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2019 r. przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie w ramach części budżetu państwa 15/09 Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	<p>Ocenie podlegały w szczególności realizacja wydatków budżetu państwa oraz prawidłowość i rzetelność sporządzenia przez Dyrektora Sądu rocznych sprawozdań budżetowych i sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych.</p> <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez dysponenta działań windykacyjnych</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza porównawcza wykonania planu dochodów – szczegółowa kontrola prawidłowości i terminowości ustalenia wybranych należności oraz windykacji zaległości, – szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia, – analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia, – analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań. <p>Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i></p>

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2019 r. w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji zadań jednostki, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Stwierdzone w toku działań kontrolnych nieprawidłowości wpłynęły negatywnie na rzetelność zaprezentowanych w sprawozdaniach danych o stanie należności Skarbu Państwa pozostałych do zapłaty na koniec 2019 r. Nieprawidłowości te powstały w wyniku przekazywania z opóźnieniem, przez wydziały orzekające Sądu, akt spraw do windykacji (w dziesięciu z 20 badanych przypadków) oraz opóźnień w zakładaniu kart dłużników w systemie OrCom (w czterech z 20 spraw). Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sprawozdania sporządzone przez kontrolowaną jednostkę. Zostały one opracowane terminowo, a dane w nich zawarte wynikały z zapisów ksiąg rachunkowych. Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na błędnej ewidencji należności długoterminowych, nie miała wpływu na sprawozdawczość.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane przez Sąd w 2019 r. dochody wyniosły 18.318,1 tys. zł i były wyższe o 1.066,1 tys. zł, tj. o 0,06% od kwoty określonej w planie finansowym.

Sąd uzyskał te dochody w dziale 755 Wymiar sprawiedliwości, w rozdziale 75502 Jednostki sądownictwa powszechnego.

Wyższa realizacja dochodów wynikała z uzyskania wpływów wyższych od planowanych, przede wszystkim w § 0570 o 774,3 tys. zł (tj. o 37%), § 0580 o 198,6 tys. zł (plan 0 zł) i § 0630 o 723,8 tys. zł (tj. o 5%), przy niższych od planowanych dochodach w § 0830 o 732,4 tys. zł (tj. o 61%).

Dyrektor wyjaśniła, że wyższa realizacja dochodów w § 0570 wynika z tego, że należności sądowe w jednostce wykazują tendencję wzrostową zarówno ilościowo jak i wartościowo. Odnośnie, niższej realizacji dochodów w § 0830 wyjaśniła, że w ostatnich latach opłaty za ogłoszenia w *Monitorze Sądowym i Gospodarczym* dotyczące Krajowego Rejestru Sądowego uległy zmianie, a od 15 marca 2018 r. sprawozdania finansowe można składać wyłącznie poprzez zgłoszenie do Repozytorium Dokumentów Finansowych Ministra Sprawiedliwości bez uiszczenia opłat sądowych, dlatego wykonanie w tym paragrafie uległo znaczącemu zmniejszeniu.

Porównanie dochodów zrealizowanych przez Sąd w latach 2018 i 2019 wykazało, że dochody zrealizowane w 2019 r. były o 932,5 tys. zł wyższe od zrealizowanych w 2018 r. (tj. o 5%), na co wpływ miały głównie wyższe dochody w § 0630.

(akta kontroli str. 6-9)

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Według rocznego sprawozdania Rb-27 za 2019 r. należności ogółem wyniosły 8.814,7 tys. zł, z tego zaległości - 8.067 tys. zł. Całość należności pozostałych do zapłaty stanowiły orzeczone grzywny i kary pobierane od ludności (4.687,7 tys. zł w § 0570), grzywny i kary pobierane od osób prawnych i jednostek organizacyjnych (2.742,1 tys. zł w § 0580) oraz wpływy z różnych opłat (1.384,8 tys. zł w § 0630). W porównaniu do 2018 r. należności były wyższe o 2.381,2 tys. zł, tj. o 37%, zaległości netto o 2.662,6 tys. zł, tj. o 49%, co było konsekwencją zmiany sposobu prezentacji zaległości pozostałych do zapłaty na koniec 2019 r. Jednolita prezentacja ww. należności polegała na dokonywaniu odpisu należności z tytułu zamiany kary grzywny na pracę społecznie użyteczną lub z tytułu zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności w dacie zakończenia przez skazanego pracy społecznie użytecznej lub w dacie odbycia zastępczej kary pozbawienia wolności.⁴ Analiza 12 akt, dotyczących przypadków zarządzenia zamiany kary grzywny na zastępczą karę pozbawienia wolności wykazała, że w ośmiu sprawach odpisu w systemie OrCom dokonywano niezwłocznie po wpłacie należności (grzywny), a w czterech przypadkach nie dokonano odpisu, gdyż dłużnicy przebywali w zakładach karnych (zaplanowane daty odbycia kary wyznaczone były na lata 2020 do 2023).

(akta kontroli str. 10-15, 81, 629-630)

Szczegółową analizą objęto działania Sądu związane z windykacją 20 wybranych zaległości⁵ na kwotę 276,1 tys. zł (tj. 3,1% zaległości ogółem) z tytułu grzywien i kosztów zasądzonych na podstawie prawomocnych orzeczeń Sądu. Działania windykacyjne prowadzono na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy⁶ oraz *Instrukcji windykacji należności sądowych w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie*⁷. Badanie wykazało, że:

- w siedmiu sprawach VI Wydział Karny Wykonawczy⁸ otrzymał akta do wykonania (z wydziałów orzekających w sprawach cywilnych i karnych) w terminie do 14 dni, a w dziesięciu – od 20 do 147 dni od daty uprawomocnienia orzeczenia (w jednej sprawie brak informacji, dwie sprawy sprzed wejścia w życie Instrukcji). Nieprawidłowość ta została szerzej opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- w 18 sprawach zarządzenie wykonania wyroku, stanowiące podstawę dokonania przypisu w Księdze Należności, wydane zostało w terminie 14 dni od daty otrzymania akt przez VI Wydział (w dwóch sprawach brak informacji w tym zakresie)⁹,
- należności sądowe, dotyczące 14 dłużników, przypisane zostały w Księdze Należności z zachowaniem terminu¹⁰, a czterech – w terminie od 44 do 83 dni (w dwóch sprawach sprzed wejścia w życie Instrukcji - brak informacji). Nieprawidłowość ta została szerzej opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

We wszystkich sprawach do dłużników kierowano wezwania do zapłaty, zachowując 14-dniowy termin wynikający z Instrukcji. W przypadku, gdy dłużnik w określonym

⁴ Zgodnie z pismem Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej z dnia 21 sierpnia 2018 r.

⁵ Dobór celowy. Badanie przeprowadzono na podstawie akt oraz kart dłużników.

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 676 ze zm. Dalej: KKW.

⁷ Wprowadzona Zarządzeniem Prezesa Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania „Instrukcji windykacji należności sądowych w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie”. Dalej: Instrukcja

⁸ Dalej: VI Wydział.

⁹ Zgodnie z § 5 pkt 1 Instrukcji, określono 14 – dniowy termin do wydania zarządzenia kierującego należności do wykonania.

¹⁰ Zgodnie z § 6 pkt 1 i 2 Instrukcji, po wydaniu zarządzenia sprawę przekazuje się w terminie do 14 dni pracownikom księgi, którzy niezwłocznie nie dłużej niż w terminie 14 dni po otrzymaniu sprawy zakładają w OrCom Kartę Dłużnika.

terminie nie uiszczył należności, w każdej z badanych spraw kierowano polecenie egzekucyjne do komornika.

(akta kontroli str. 18 – 32, 524-612)

W wezwaniach do uiszczenia należności każdorazowo wyznaczono dłużnikom termin zapłaty (30 dni od otrzymania wezwania) i pouczone o skutkach prawnych nieuiszczenia w całości i w wyznaczonym terminie, w tym także o przekazaniu informacji gospodarczej o powstaniu zaległości do biur informacji gospodarczej, zgodnie z art. 12a § 1 KKW. Akta spraw nie zawierały dowodów potwierdzających przekazywanie tych informacji do biur informacji gospodarczej.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że ww. czynności były wykonywane w systemie OrCom, dane przekazywano jedynie w formie elektronicznej. System nie daje możliwości wydruku potwierdzenia ich wykonania. W jednej sprawie dotyczącej obywatela Ukrainy nie przekazano takiej informacji, bowiem uniemożliwia to system w przypadku braku numeru PESEL.

(akta kontroli str. 18 – 19, 60 -72)

W wyniku analizy wybranych 20 spraw stwierdzono, że w ich toku nie korzystano z instytucji wyjawienia majątku, o której mowa w Dziale V ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (art. 913-920)¹¹.

Prezes Sądu wyjaśnił, że decyzję o sposobie windykacji podejmował sędzia prowadzący sprawę; dodatkowo należy mieć na uwadze niską skuteczność takich postępowań oraz wysokie jej koszty, co przy niewielkich wartościach egzekwowanych w ten sposób czyni ją bezsensowną.

(akta kontroli str.: 18 – 19, 58 - 59)

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki odraczania wykonania grzywny bądź kosztów w sprawach karnych.

(akta kontroli str.: 76)

W 2019 r. łączna kwota ulg w spłacie należności sądowych (grzywny oraz koszty sądowe) w sprawach karnych i cywilnych wyniosła 1.117,5 tys. zł, w tym umorzenia stanowiły 369,8 tys. zł, a rozłożenia na raty 747,6 tys. zł. Ponadto, na skutek innych przyczyn odstąpiono od dochodzenia kwot w wysokości 401,4 tys. zł.

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że odstąpienia od dochodzenia wynikały z np. zaliczenia okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania na poczet grzywny, z tytułu wydania wyroku łącznego oraz mylne wpisy.

(akta kontroli str.: 82-85)

Szczegółowym badaniem objęto cztery należności, umorzone w 2019 r. na kwotę 15,2 tys. zł (4%), oraz osiem należności rozłożonych na raty w kwocie łącznej 98 tys. zł (13%). Stwierdzono, że należności zostały umorzone¹² oraz rozłożone na raty¹³ na podstawie postanowień Sądu.

Na wniosek strony zapłata należności sądowych mogła zostać, decyzją Sądu, rozłożona na raty. We wszystkich badanych sprawach w aktach znajdował się wymagany wniosek, a najczęstszą przesłanką orzeczenia rat były niskie dochody oraz trudna sytuacja materialna dłużników.

(akta kontroli str.: 86 – 87)

---

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.

¹² Na podstawie art. 51 KKW.

¹³ Na podstawie m. in. art. 49 KKW.

Analiza czterech akt dotyczących należności umorzonych w 2019 r. wykazała, że we wszystkich sprawach wezwano dłużnika do uiszczenia należności, wydano polecenie egzekucyjne, a w każdej ze spraw komornik wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W badanych sprawach po bezskutecznej egzekucji Sąd umorzył postępowania, poza jedną ze spraw, gdzie postępowanie umorzono z uwagi na śmierć dłużnika – należności odpisano w dniach 29.02.2020 r., 19.06.2019 r., 28.10.2019 r. oraz 18.06.2019 r.

(akta kontroli str.: 86)

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że umorzenia kosztów sądowych dokonywano po uzyskaniu postanowienia o umorzeniu egzekucji prowadzonej przez komornika oraz wyczerpaniu wszelkich możliwych kroków zmierzających do wyegzekwowania należności. Poza bezskuteczną egzekucją komorniczą powodem umorzeń postępowań były zgon dłużnika oraz przedawnienie.

Odnosnie umarzania postępowań z uwagi na ich przedawnienie Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że w tym zakresie decyzje podejmują niezawiśli sędziowie, które sekretariat zobowiązany był wykonać. Są to rzadkie przypadki, które nie wynikają z beczynności pracowników sekretariatu, lecz z zaleceń sędziów, którzy uważają, że sprawy w tym zakresie powinny toczyć się aż do momentu przedawnienia ściągalsności kosztów.

(akta kontroli str.: 76 -78, 82 - 83)

W 2019 r. przedawnieniu uległy należności sądowe w kwocie ogółem 92,3 tys. zł, w tym (15,2 tys. zł stanowiły grzywny, a 77 tys. zł koszty). Przyczyną przedawnień był brak możliwości wyegzekwowania należności przed upływem przedawnienia. Ww. należności zostały spisane z ewidencji księgowej, po umorzeniu na podstawie postanowień Sądu (art. 15 § 1 KKW).

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że aby zapobiec ewentualnemu przedawnieniu należności Skarbu Państwa, pracownicy sekretariatu na bieżąco przeglądają systemy informatyczne, wysyłając następnie ponaglenia komornikom bądź przedstawiając akta do decyzji Sędziów. Odnosnie przedawnienia kosztów sądowych wyjaśniła, że wynika to z decyzji sędziów, którzy uważają, że w tym zakresie postępowanie powinno się toczyć aż do momentu przedawnienia ściągalsności tych kosztów, a sekretariat jest zobowiązany wykonać decyzje sędziów.

(akta kontroli str.: 76 - 78, 88 – 151)

Sąd monitorował stan należności sądowych, w tym terminy przedawnień przy pomocy systemu informatycznego OrCom+ oraz kart dłużników.

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że przedawnienie występuje w różnych okresach, jednak pracownicy realizujący te zadania są doświadczeni i w pełni zorientowani, w jakich terminach ono następuje, a także co wstrzymuje jego bieg.

(akta kontroli str. 76 - 78)

Odpisu umorzonych i przedawnionych należności Sąd dokonywał po uzyskaniu prawomocnego postanowienia o umorzeniu lub przedawnieniu należności. Kwoty odpisanych należności były przesyłane przez VI Wydział do Oddziału Finansowego poprzez interfejs komunikacyjny on-line z systemem ZSRK SAP w tzw. kluczach. Kwoty odpisów księgowane są na kontach 761 *Pozostałe koszty operacyjne* po stronie Wn i 221 *Należności z tytułu dochodów budżetowych* po stronie Ma.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że na koniec każdego miesiąca stan należności sądowych jest szczegółowo analizowany i uzgadniany w księgach należności prowadzonych w poszczególnych wydziałach Sądu.¹⁴

(akta kontroli str. 153 – 161)

W 2019 r. Sąd nie dokonywał odpisów aktualizacyjnych należności. Odpis dokonany zostanie do 27 marca 2020 r., zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości metodą odpisów ogólnych, wyliczanych w sposób globalny, stosowany dla dużej grupy dłużników o podobnym charakterze należności.

(akta kontroli str. 628)

W badanym okresie Sąd nie zawierał żadnych ugód w sprawach spornych należności cywilnoprawnych.

(akta kontroli str. 152 – 153)

W trakcie roku w ewidencji księgowej nie dokonywano przeksięgowania należności rozłożonych na raty z konta należności z tytułu dochodów budżetowych (konto 221) na konto długoterminowych należności budżetowych (konto 226). Przeksięgowania dokonano jednorazowo w kwocie zbiorczej w dniu 2 stycznia 2020 r. zgodnie z wytycznymi przesłanymi przez Departament Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości pismem z dnia 16 grudnia 2019 r.

(akta kontroli str. 383 – 402)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak funkcjonowania w 2019 r. w Sądzie konta 226 „Długoterminowe należności budżetowe”, służącego do ewidencjonowania należności długoterminowych. W związku z tym, należności budżetowe w kwocie 104,3 tys. zł, których odroczony termin płatności przypadał w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, ujęte były na koncie 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych”, mimo że nie został spełniony warunek uznania ich za krótkoterminowe, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 18 lit. c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁵. Taki sposób ewidencji był niezgodny z opisem kont zamieszczonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej¹⁶. Nie miał on wpływu na prawidłowość sporządzenia sprawozdań budżetowych.

Dyrektor Sądu wyjaśniając, przedłożyła dokumenty na potwierdzenie, że taki sposób ujmowania należności wynikał z wytycznych Ministra Sprawiedliwości¹⁷ oraz funkcjonalności użytkowanego przez wszystkie jednostki sądownictwa programu finansowo – księgowego SAP.

Konto 226 zostało wprowadzone do planu kont Anekssem Nr 3 z dnia 19 grudnia 2019 r. stanowiącym załącznik do Zarządzenia Dyrektora Sądu

¹⁴ W Sądzie prowadzone były odrębne księgi należności dla poszczególnych Wydziałów, których suma była uwidoczniiona w poz. 6 sprawozdania NS-1 z wykonania orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych sporządzanego co miesiąc.

¹⁵ Dz. U z 2019 r. poz. 351, ze zm. (dalej „ustawa o rachunkowości”).

¹⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 1911, ze zm.

¹⁷ Przekazanych pismem znak 16 grudnia 2019 r.

w Rzeszowie w sprawie wprowadzenia do stosowania jednolitego tekstu *Zasad (polityki) rachunkowości Sądu Rejonowego w Rzeszowie wraz z załącznikami z dnia 29 stycznia 2016 r.*

(akta kontroli str. 383 – 402)

2. Przekazywanie akt przez wydziały orzekające Sądu w sprawach cywilnych i karnych w terminach dłuższych niż 14 dni od uzyskania prawomocności orzeczeń Sądu. Było to działaniem niezgodnym z § 391 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie Regulaminu urzędowania sądów powszechnych¹⁸, który stanowi, że każde orzeczenie, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, kieruje się do wykonania bezzwłocznie, lecz nie później niż 14 dni od daty uprawomocnienia lub od daty zwrotu akt sądowi pierwszej instancji. Ponadto, zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 Instrukcji, właściwe wydziały orzekające Sądu w sprawach karnych i cywilnych winny przekazywać niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 14 dni, akta główne lub zastępcze do VI Wydziału z adnotacją o prawomocności orzeczeń.

Analiza 20 akt spraw dotyczących windykacji zaległości z tytułu grzywien i kosztów zasądzonych na podstawie prawomocnych orzeczeń Sądu wykazała, że w dziesięciu sprawach VI Wydział otrzymał akta do wykonania w terminie od 20 do 147 dni od daty uprawomocnienia orzeczenia¹⁹.

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że nie są badane powody, dla których konkretne orzeczenie zostało przekazane do wykonania po kilku tygodniach czy miesiącach od jego uprawomocnienia. Ponadto wyjaśniła, że w wydziałach orzekających mogą być prowadzone inne czynności w danej sprawie, co sprawia, iż wydział ten nie jest w stanie przekazać akt bezpośrednio po uprawomocnieniu się orzeczenia tj. np. wniosek o uzasadnienie wyroku, zapowiedź apelacji, po czym odstąpienie od wniesienia środka odwoławczego lub inne czynności.

Prezes Sądu wyjaśnił, że w pionie cywilnym wydział orzekający wyznacza termin do dobrowolnej zapłaty kosztów (siedem lub 14 dni), a dopiero po bezskutecznym wezwaniu, egzekucję przekazuje się do VI Wydziału. Termin ten może ulec przedłużeniu, gdy postanowienie główne nie jest prawomocne lub problematyczne np. strona złożyła środek zaskarżenia, wniosek o odroczenie płatności lub rozłożenie na raty przed przekazaniem akt do VI Wydziału. Wtedy wnioski takie są rozpatrywane w wydziale, w którym wydano orzeczenie.

(akta kontroli str. 18 –37, 56)

3. Przypisywanie należności sądowych w Księdze Należności (poprzez zakładanie kart dłużników) z opóźnieniem w stosunku do obowiązującego terminu, które wynosiło od 30 do 69 dni. Było to działanie niezgodne z § 6 pkt 1 i 2 Instrukcji stanowiącymi, że po wydaniu zarządzenia sprawę przekazuje się w terminie do 14 dni pracownikom VI Wydziału, którzy niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 14 dni po otrzymaniu sprawy zakładają w OrCom kartę dłużnika. Z powyższego wynika, iż karta dłużnika winna być założona przez pracownika VI Wydziału w terminie maksymalnie 28 dni od wydania zarządzenia przez sędziego.

¹⁸ Dz.U. z 2019 poz. 1141.

¹⁹ Dotyczyło to spraw o numerach RZ/2017/00365, RZ/2018/00394, RZ/2018/2018/00402, RZ/2018/00630, XK/2018/00819, RZ/2018/00634, XK/2018/00458, 4P/2017/00085, RZ/2019/00098, 2K/2018/00628.

Analiza 20 akt spraw dotyczących windykacji zaległości z tytułu grzywien i kosztów zasądzonych na podstawie prawomocnych orzeczeń Sądu wykazała, że w czterech przypadkach²⁰ przypisu należności dokonano (poprzez założenie kart dłużnika) w terminach od 44 do 83 dni, na łączną kwotę 53 tys. zł.

Kierownik Sekretariatu VI Wydziału wyjaśniła, że w głównej mierze spowodowane to było dużą ilością napływających rocznie do Wydziału spraw (blisko 5,5 tys.), obszernością wydawanych w sprawach karnych orzeczeń, których rozstrzygnięcia były wpisywane do różnych urzędzeń ewidencyjnych. Ponadto pracownicy wykonują inne obowiązki, które wymagają zachowania terminów ustawowych (w tym także sporządzania czasochłonnych sprawozdań), terminy zawarte w Instrukcji są wewnętrzną regulacją, co za tym idzie ich uchybienie nie wyłącza możliwości podejmowania dalszych czynności postępowania wykonawczego.

Wyjaśniła także, że w poszczególnych sprawach terminy te wynikały w jednej sprawie z późnego zwrotu akt z Sądu Okręgowego w Rzeszowie po rozpatrzeniu apelacji, w dwóch sprawach z absencji chorobowej i urlopu pracownika oraz okresu sprawozdawczego (przełom 2018/2019 r.), w jednym przypadku z konieczności wykonania w pierwszej kolejności, innych pilniejszych zarządzeń sędziego oraz trwającej w tym czasie wizytacji VI Wydziału zarządzanej przez Prezesa Sądu Okręgowego w Rzeszowie.

Opóźnienia w zakładaniu kart dłużników w Księdze Należności Sądu skutkowały wydłużeniem czasu, po którym dłużnik otrzymywał wezwanie do zapłaty. Powodowało to, w ocenie NIK skrócenie czasu na podejmowanie skutecznych działań egzekucyjnych, co ma szczególnie istotne znaczenie w sprawach o wykroczenia i zasądzonych kosztów procesu²¹. NIK zwraca uwagę, że opóźnienia te mogły również negatywnie wpływać na rzetelność sald należności, wykazywanych, co kwartał w sprawozdaniu Rb-27 z wykonywania planu dochodów budżetowych.

(akta kontroli str. 18 – 55)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu dochodów w 2019 r. przez Sąd oraz podejmowane działania w zakresie dochodzenia należności Skarbu Państwa.

Sąd zrealizował w 2019 r. dochody w kwocie wyższej o 5% w porównaniu do 2018 r. Należności z tytułu dochodów budżetowych Sąd ewidencjonował w wysokościach wynikających z dokumentów stanowiących podstawę ich przypisu. Stwierdzono jednak, że nieprawidłowo ewidencjonowano należności długoterminowe. Wobec dłużników zalegających z zapłatą należności, każdorazowo kierowano polecenie egzekucyjne do komorników. Stwierdzone nieprawidłowości polegające na przekroczeniu terminu przekazywania akt z wydziałów orzekających Sądu do VI Wydziału, jak również opóźnienia w przypisywaniu należności sądowych w Księdze należności nie miały wpływu na obniżenie oceny badanego obszaru.

²⁰ Dotyczy to spraw o numerach XK/2019/00065, RZ/2019/00098, XK/2016/00853 i 2K/2018/00104.

²¹ Zgodnie z art. 45 § 3 Kodeksu wykroczeń orzeczona kara lub środek karny nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 poz. 821).

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Wydatki Sądu w 2019 r. wyniosły 46.842,8 tys. zł, w tym w dziale 755 *Wymiar sprawiedliwości* 46.189,6 tys. zł (46.169,6 tys. zł w rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego* i 20 tys. zł w rozdziale 75595 *Pozostała działalność*) oraz w dziale 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne* 653,2 tys. zł (w całości w rozdziale 75312 *Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne*, § 3110). W porównaniu do 2018 r. (41.078 tys. zł), wydatki Sądu były wyższe o 5.764,9 tys. zł (tj. o 14%), głównie z powodu wyższych o 5.602,7 tys. zł wydatków na wynagrodzenia osobowe oraz kosztów postępowań sądowych²².

(akta kontroli str. 165)

Wydatki Sądu w 2019 r. stanowiły 99,95% planu po zmianach, który wynosił 46.864,03 tys. zł. Plan wydatków Sądu został w trakcie roku zwiększony per saldo o 13%, tj. o 5.316,03 tys. zł. Sąd otrzymał dodatkowe środki w:

- §4010 na: zwiększenie wynagrodzeń i zwiększenie limitów etatów urzędników, asystentów, referendarzy, innych pracowników i kuratorów, oraz nagrody,
- §4030 na zwiększenie wynagrodzeń sędziów w wysokości per saldo – 643,4 tys. zł²³,
- §4110 i §4120 – na wydatki związane ze zwiększeniem składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy o odpowiednio 278,8 tys. zł i 39,7 tys. zł,
- §4610 – na wydatki związane z przesyłkami pocztowymi – 1.183,9 tys. zł,
- §4590 – na wypłatę zasądzonych odszkodowań od Skarbu Państwa – 2 tys. zł.

Dyrektor Sądu wydała 22 decyzje w sprawie zmian w budżecie państwa na 2019 r. na podstawie § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2012 r. w sprawie *szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych*²⁴ dotyczące przeniesień w ramach rozdziału 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*. Decyzje dotyczyły dostosowania planu finansowego do aktualnych potrzeb.

Ponadto, Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie (dysponent części 15/09) zmieniał plan finansowy Sądu w związku z dostosowywaniem go do aktualnych potrzeb lub na podstawie okresowych rozliczeń planu wydatków. Pismem Nr D-0311-314/19 z 23 grudnia 2019 r. dokonał blokady wydatków w planie finansowym Sądu w §4030 na kwotę 19 tys. zł²⁵.

(akta kontroli str. 166 – 177)

Plan wydatków Sądu w 2019 r. nie był zwiększany środkami z rezerw budżetu państwa. Sąd nie realizował w 2019 r. wydatków majątkowych.

(akta kontroli str. 164)

W okresie objętym kontrolą, wykonane wydatki budżetowe w grupach ekonomicznych przedstawiały się następująco:

²² Wzrost wydatków dotyczył głównie rozdziału 75502, w tym §4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników* o 2.367,9 tys. zł (tj. o 13,8%), §4030 *Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów* o 914,4 tys. zł (tj. 9,7%), §4110 *Składki na ubezpieczenia społeczne* o 422,87% (tj. o 13,9%) oraz §4610 *Koszty postępowań sądowych i prokuratorских* o 1.382,5 tys. zł (tj. o 56,3%).

²³ Pismo Dyrektora Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lutego 2019 r. – zmniejszenie – 54,2 tys. zł, zwiększenie – 697,7 tys. zł.

²⁴ Dz.U. z 2012 r. poz. 1476, ze zm.

²⁵ W tym kwota 11 tys. zł dot. referendarzy i 9 tys. zł dot. sędziów.

- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 1.973,4 tys. zł (4,2% wydatków ogółem),
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 44.869,4 tys. zł (95,8% wydatków ogółem).

W 2018 r. struktura wydatków w ww. grupach ekonomicznych była podobna i przedstawiała się odpowiednio: 4,5% i 95,5% wydatków ogółem.

W grupie świadczeń na rzecz osób fizycznych wydatki Sądu w 2019 r. zostały przeznaczone na: wydatki różne na rzecz osób fizycznych - §3030 – 1.299,6 tys. zł (w 65,9%), wypłatę uposażeń sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne - §3110 *Świadczenia społeczne* - 653,2 tys. zł (33,1%) oraz na wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń – §3020 – 20,6 tys. zł (1%). W porównaniu do 2018 r. ww. wydatki były niższe o 33,3 tys. zł w §3030 (-2,5%), wyższe o 158,3 tys. zł w §3110 (32%) i o 0,8 tys. zł w §3020 (3,8%).

Wydatki w §3020 stanowiły refundacje za okulary i ekwiwalenty za pranie, natomiast w §3030 najistotniejsze wydatki dotyczyły ryczałtów dla kuratorów społecznych i zawodowych, rekompensaty pieniężne ławników, zwroty kosztów przejazdu świadków, biegłych i ławników oraz świadczenia związane z postępowaniem mediacyjnym.

Plan finansowy na 2019 r. przewidywał w §3110 wydatki w kwocie 433 tys. zł, został w trakcie roku został zwiększony do 653,24 tys. zł tj. 220,2 tys. zł o 51%.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że zwiększenie planu w §3110 wynikało z corocznej waloryzacji świadczeń oraz przejścia dwóch sędziów w stan spoczynku, co nie zostało ujęte w planie budżetu na 2019 r.

(akta kontroli str. 165 – 176, 178-181)

W wydatkach bieżących Sądu w 2019 r. 79,8% tj. 35.807,7 tys. zł, stanowiły wydatki na wynagrodzenia pracowników Sądu i ich pochodne. Pozostałe wydatki bieżące Sądu²⁶ wyniosły 9.061,7 tys. zł (20,2%). W porównaniu do 2018 r. wydatki bieżące były o 5.621,1 tys. zł wyższe, w tym o 3.862,3 tys. zł wydatki na wynagrodzenie i pochodne (tj. o 12,1%) i o 1.758,9 tys. zł pozostałe wydatki bieżące (tj. o 24,1%).

W porównaniu do 2018 r. wyższe wydatki zrealizowano przede wszystkim w § 4010 *Wynagrodzenie osobowe pracowników* o 2.367,9 tys. zł (13,8%), § 4610 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego* o 1.382,5 tys. zł (56,3%), § 4030 *Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów* o 914,4 tys. zł (9,7%) oraz § 4110 *Składki na ubezpieczenia społeczne* o 422,9 tys. zł (12,9%). Niższe wydatki zrealizowano głównie w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* o 119,2 tys. zł (12,1%).

(akta kontroli str. 199 - 202)

W 2019 r. Dyrektor Sądu nie zawierał umów zleceń z osobami fizycznymi lub agencjami pracy tymczasowej na wykonywanie zadań podstawowych i pomocniczych Sądu na okres równy lub dłuższy niż sześć miesięcy (w tym również powtarzanych nieprzerwanie przez taki okres).

(akta kontroli str. 204)

²⁶ §4140 *Wpłaty na PFRON*, §4170 *Wynagrodzenia bezosobowe*, §4210 *Zakup materiałów i wyposażenia*, §4220 *Zakup środków żywności*, §4240 *Zakup środków dydaktycznych i książek*, §4260 *Zakup energii*, §4270 *Zakup usług remontowych*, §4280 *Zakup usług zdrowotnych*, §4300 *Zakup usług pozostałych*, §4360 *Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych*, §4380 *Zakup usług obejmujących tłumaczenia*, §4400 *Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe*, §4410 *Podróże służbowe krajowe*, §4430 *Różne opłaty i składki*, §4440 *Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych*, §4520 *Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, §4610 *Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego*, §4700 *Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej*, §4590 *Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych*.

Przeciętne zatrudnienie w Sądzie wynosiło w 2019 r. 365 osób²⁷ i w porównaniu do 2018 r. (344 osoby) było o 21 osób wyższe. W strukturze przeciętnego zatrudnienia dominowali pracownicy nieobjęci mnożnikowymi systemami wynagrodzeń (status 01 – 224 osoby), tj. 60,7% i sędziowie (status 10 – 61 osób), tj. 17%. Pozostałe grupy pracowników stanowili: sądowi kuratorzy zawodowi i referendarze (status 05 i 17 – po 32 osoby), tj. po 9% i asystenci sędziego (status 18 – 15 osób) tj. 5%.

Według sprawozdania RB-70 za IV kwartał 2019 r. wydatki na wynagrodzenia wyniosły 31.958,4 tys. zł (tj. 99,9% planu po zmianach) i były zgodne z wykonaniem wydatków w §§4010, 4030 i 4040. W porównaniu do 2018 r. (28.559,5 tys. zł) wzrosły o 3.398,9 tys. zł tj. o 11,9%, w tym wydatki na wynagrodzenia referendarzy sądowych o 759,9 tys. zł (20,5%), pracowników nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń o 1.382,4 tys. zł (12,3%), sądowych kuratorów zawodowych o 289,3 tys. zł (11,4%), sędziów o 944,2 tys. zł (9,3%) oraz asystentów sędziów o 23 tys. zł (2,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w przeliczeniu na jednego pełnozatrudnionego (z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym) wyniosło 7.304,03 zł, w tym 4.709,34 dla pracowników nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń, 7.405,98 zł dla sądowych kuratorów zawodowych, 15.035,98 zł dla sędziów, 11.591,93 zł dla referendarzy sądowych i 5.020,12 zł dla asystentów sędziów. W porównaniu do 2018 r. było ono wyższe o 381,32 zł.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że wzrost zatrudnienia był wynikiem zwiększenia etatów z inicjatywy Ministerstwa Sprawiedliwości lub na wniosek Prezesa i Dyrektora Sądu, które uzasadniały takie potrzeby. Wnioski poprzedzone były dogłębną analizą zatrudnienia. Wzrost wynagrodzeń wynikał z waloryzacji wynagrodzeń sędziów i zabezpieczeniem środków na nowe etaty oraz podwyżek płac zasadniczych dla wszystkich pracowników według wskazań Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 180 - 181, 205 - 208)

Zobowiązania Sądu na koniec 2019 r. wyniosły 2.931,9 tys. zł i były wyższe o 386,3 tys. zł od wykazanych na koniec 2018 r.²⁸ tj. o 15,2%.

Sąd posiadał zobowiązania m.in. z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego z pochodnymi - 2.626,3 tys. zł, kosztów postępowania sądowego - 149,7 tys. zł, zakupu energii - 88,5 tys. zł, zakupu usług pozostałych - 51 tys. zł oraz pozostałe zobowiązania na łączną kwotę 16,4 tys. zł. W trakcie i na koniec 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 209-220)

Badanie próby wydatków Sądu w kwocie 2.460 tys. zł²⁹ (5,3% wydatków ogółem Sądu w 2019 r. tj. 46.842,8 tys. zł i 30,7% populacji ocenianej w kwocie 8.015,1 tys. zł³⁰). Wszystkie zbadane tytuły wydatków były celowe z punktu widzenia działalności Sądu, a ich wysokości wynikały z wcześniej zaciągniętych zobowiązań, postanowień Sądu, zawartych umów oraz w jednym przypadku z decyzji Prezydenta Miasta Rzeszowa. Nie stwierdzono przypadków nieterminowego regulowania zobowiązań skutkującego naliczeniem i zapłatą odsetek lub kar umownych.

²⁷ Dane dotyczące ilości zatrudnionych podano w przeliczeniu na pełnozatrudnionych po zaokrągleniu do jednej osoby.

²⁸ Zobowiązania wykazane na koniec 2018 r. w sprawozdaniu Rb-28 wyniosły 2.545,6 tys. zł.

²⁹ Wydatki zrealizowane na podstawie 106 dowodów księgowych dobranych losowo (z zastosowaniem metody monetarnej MUS uwzględniającej prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji przy założeniu progu istotności na poziomie 2% populacji ocenianej, istotności wykonawczej wynoszącej 0.75 progu istotności i ryzyka statystycznego wynoszącego 18%).

³⁰ Populację ocenianą stanowiły wydatki Sądu pomniejszone o wydatki osobowe z pochodnymi, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz dowody księgowe dotyczące wydatków o jednostkowej wartości poniżej 500 zł. Dobór próby dokonano spośród 1.972 dowodów księgowych stanowiących podstawę dokonania wydatków na kwotę 8.015,1 tys. zł.

W przypadku trzech tytułów wylosowanych wydatków (zakup energii elektrycznej, usług pocztowych i drukarek) zakupów dokonano w ramach Centralnego Systemu Zakupów dla Sądownictwa³¹, w dwóch przypadkach dotyczących zakupu kopert i papieru kserograficznego wydatków dokonano na podstawie umów zawartych przez Sądy Apelacyjne w Rzeszowie i Krakowie³², wydatki na usługi ochrony i sprzątania zostały dokonane na podstawie umów zawartych z wykonawcami wyłonionymi w drodze przetargów nieograniczonych³³. Wydatki dotyczące dystrybucji energii elektrycznej i dostaw ciepła dokonane zostały na podstawie umów zawartych w trybie art. 67 ust. 1 pkt 1a ustawy Prawo zamówień publicznych³⁴. W trzech przypadkach wydatków dokonano w związku z: umową zawartą ze szkołą wyższą (wyplata wynagrodzenia opiekunom stażów), zapłatą podatku od nieruchomości oraz dokonaniem opłat za gospodarowanie odpadami³⁵. W przypadku 17 tytułów wylosowanych przypadków zakupów dokonano od dostawców wyłonionych w trybie zapytań ofertowych (na podstawie art. 4 ust. 8 PZP)³⁶.

Łączna kwota wydatkowanych środków na podstawie ww. 62 dokumentów wyniosła 2.200,6 tys. zł.

Ponadto, Sąd dokonał wydatków na podstawie 43 dokumentów księgowych, w których podstawę do wypłaty stanowiły zarządzenia i postanowienia Sądu oraz wyroki sądowe. Wydatki te stanowiły m.in. wynagrodzenia wypłacone biegłym za sporządzone opinie, adwokatom i radcom prawnym za obronę z urzędu, syndykom i mediatorom, a także wypłaty zaliczek komornikom sądowym, pokrycie kosztów pobytu oskarżonych w oddziałach szpitalnych, koszty wydania dokumentów oraz w jednym przypadku wypłatę odszkodowania za stwierdzoną przewlekłość postępowania sądowego³⁷.

(akta kontroli str. 223 - 238)

Plan zamówień publicznych Sądu na 2019 r. zawierał dwa zamówienia i zamieszczony został na stronie internetowej Sądu z zachowaniem terminu określonego w art. 13a ust. 1 ustawy PZP. Wartość szacunkowa przedmiotów obu zamówień publicznych przekraczała wyrażoną w złotych równowartość kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy PZP tj. 30 tys. euro³⁸. W planie zamówień określono przewidywane tryby ich udzielenia tj. przetargi nieograniczone.

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach zostało sporządzone i przekazane Prezesowi PZP w terminie określonym w art. 98 ust. 2 ustawy PZP. W sprawozdaniu ujęto dwa przetargi nieograniczone – wartość zawartych umów bez podatku od towarów i usług 595 tys. zł³⁹.

³¹ Dot. 20 dowodów księgowych na łączną kwotę 1.585,3 tys. zł.

³² Dot. trzech dowodów księgowych na łączną kwotę 47,6 tys. zł.

³³ Dot. sześciu dowodów księgowych na łączną kwotę 103,3 tys. zł.

³⁴ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843. ze zm.), dalej (PZP). Dot. dziewięciu dowodów księgowych na łączną kwotę 176,3 tys. zł.

³⁵ Dot. trzech dowodów księgowych na łączną kwotę 9,4 tys. zł.

³⁶ Dot. 21 dowodów księgowych na łączną kwotę 278,7 tys. zł.

³⁷ Dot. 43 dowodów księgowych, na które składało się z łącznie 125 dokumentów (jeden dowód księgowy stanowił zbiór od 1 do 12 odrębnych dowodów księgowych) na łączną kwotę 259,4 tys. zł.

³⁸ Jedno zamówienie dotyczyło usług sprzątania – orientacyjna wartość zamówienia netto 60,3 tys. euro (260 tys. zł), drugie zamówienie dotyczyło usług ochrony osób i mienia – orientacyjna wartość 59,4 tys. euro (256 tys. zł). W maju 2019 r. do planu zamówień publicznych została sporządzona korekta, która została opublikowana na stronie internetowej Sądu 29 maja 2019 r. Korekta polegała na zwiększeniu szacunkowej wartości zamówienia na usługi sprzątania do 75,9 tys. euro (327,2 tys. zł).

³⁹ Kompleksowe usługi sprzątania obiektu Sądu Rejonowego w Rzeszowie wraz terenem zewnętrznym - data obowiązywania umowy od 1 lipca 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. – wartość umowy brutto 381,8 tys. zł i Usługa ochrony osób i mienia – data obowiązywania umowy od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. – wartość brutto 333,5 tys. zł.

Według ww. sprawozdania zamówienia, których wartość nie przekraczała równowartości kwoty 30 tys. euro, w 2019 r. wyniosły w Sądzie 1.368,2 tys. zł.

W 2019 r. w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie obowiązywał *Regulamin prac komisji przetargowych powoływanych do przygotowania i przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz innych czynności wynikających z prawa zamówień publicznych – Sąd Rejonowy w Rzeszowie* (dalej: Regulamin) wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Sądu z dnia 29 stycznia 2016 r. (wejście w życie 1 stycznia 2016 r.).

Badaniem objęto trzy postępowania o udzielenie zamówień na kwoty poniżej 30 tys. euro (równowartość 129.351 zł), przeprowadzone w trybie zapytań ofertowych tj. na zakup regałów do pomieszczeń archiwum Sądu na kwotę 33,1 tys. zł netto (40,8 tys. zł brutto), tonerów do drukarek i kserokopiarek kwotę 103,6 tys. zł netto (127,5 tys. zł brutto) i na dostawę wyrobów papierniczych (okładki na akta spraw) na kwotę 35 tys. zł netto (43,3 tys. zł brutto).

Postępowania przeprowadzono zgodnie z art. 4 ust. 8 ustawy PZP oraz obowiązującym w Sądzie Regulaminem.

(akta kontroli str. 239 – 382)

W Sądzie, w 2019 r. nie realizowano wydatków z budżetu środków europejskich.

(akta kontroli str. 162)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego w 2019 r. przez Sąd w zakresie wydatków budżetu państwa.

Wydatków dokonano zgodnie z planem finansowym. Zrealizowane zakupy towarów i usług służyły realizacji zadań jednostki, dokonane zostały z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o *finansach publicznych* i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Badane dowody księgowo zostały prawidłowo opisane i zadekretowane, a wydatki dokonane na ich podstawie zaklasyfikowano do odpowiednich przedziałek klasyfikacji budżetowej. Nie wystąpiły koszty z tytułu odsetek za nieterminowe płatności. Nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Sąd sprawozdań za 2019 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania sporządzone zostały terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁴⁰, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁴¹, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁴² oraz prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 10,211, 403-433, 495 - 523)

Na podstawie § 14 ust. 4 Instrukcji, główna księgowa raz na 3 miesiące zobowiązana była przeprowadzić kontrolę prawidłowości prowadzenia Dziennika Należności i kart dłużników, dokumentując je protokołem przedkładanym Prezesowi oraz Dyrektorowi Sądu. Ustalono, że w 2019 r. przeprowadzone zostały tylko dwie kontrole, w dniach 3 kwietnia i 4 października 2019 r, z których protokoły następnie przedłożono Dyrektorowi oraz Prezesowi Sądu.

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że kontrola – pod względem rachunkowym – poprawności prowadzenia Dzienników Należności i kart dłużników była wykonywana przez Główną Księgową na bieżąco, ponieważ przypisy, uiszczenia i salda były codziennie uzgadniane z Oddziałem Finansowym w poszczególnych sprawach. Taki sposób funkcjonowania Sądu sprawia, iż wystarczającym było prowadzenie kontroli nie w okresach kwartalnych, lecz półrocznych. Planowana jest zmiana Instrukcji tak, aby kontrole odbywały się w okresach półrocznych.

(akta kontroli str. 434 - 450)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sporządzone przez Sąd sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Dane zawarte w sprawozdaniach wynikały z ewidencji księgowej. NIK oceniła, że przyjęte przez Sąd procedury kontroli zarządczej nie były w pełni realizowane. Główna księgowa, zobowiązana do sprawowania nadzoru nad prowadzeniem Dziennika Należności i kart dłużników, nie wywiązała się z nałożonych na nią obowiązków dokonywania ww. kontroli raz na 3 miesiące, jak określała to Instrukcja.

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie:

Uwagi
Wnioski

1. bieżącego księgowania na koncie 226 długoterminowych należności budżetowych przypadających do spłaty po 12 miesiącach od dnia bilansowego,
2. bezzwłocznego przekazywania do windykacji prawomocnych orzeczeń Sądu, z których wynikają należności Skarbu Państwa,

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1393).

⁴¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 20110 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1443).

⁴² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1793 ze zm.).

3. bezzwłocznego przypisywania należności sądowych w Księdze Należności i zakładanie kart dłużnika.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 27 marca 2020 r.

Kontrolerzy:
Agnieszka Suwała
główny specjalista k.p.

/-/

Karol Łęcki
główny specjalista k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/